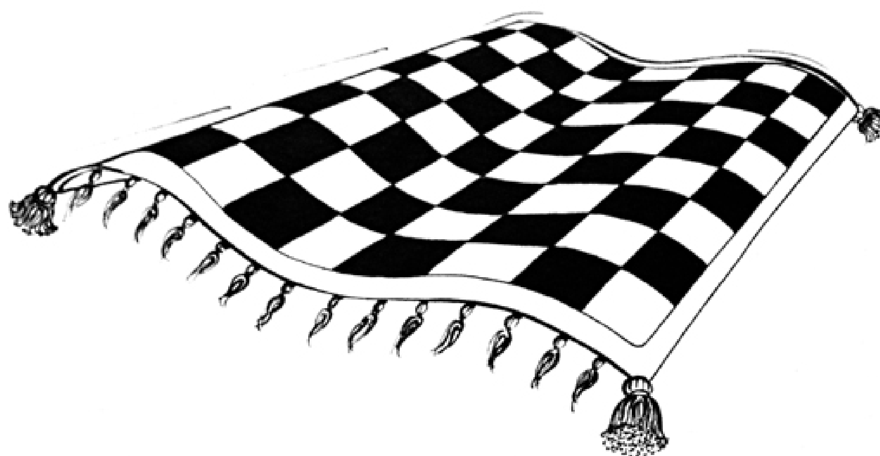
MARIUS CETERAŞ

LECŢII DE ŞAH PENTRU ÎNCEPĂTORI

EDITURA MEDIAMIRA

2007

Coperta: Anamaria Benchea

Caricaturi: Anamaria Benchea

Tehnoredactare computerizată: Gabriela Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CETERAŞ, MARIUS
Lecții de şah pentru începători / Marius Ceteraş,
Cluj-Napoca: Mediamira, 2007
Bibliogr.
ISBN 979-973-713-141-6

794.1

Lecții de şah pentru începători
Copyright © 2007 Marius Ceteraş

Nici o parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă în nici o formă şi prin nici un mijloc, electronic sau mecanic, fără permisiunea scrisă a autorului.

EDITURA MEDIAMIRA
C.P.117, O.P.1, CLUJ
Str. Horea 47-49/1
400275 Cluj-Napoca

Tiparul executat la
Imprimeriile Unirea Press

CUPRINS

Introducere

CAPITOLUL I - TIPURILE ATACULUI.. 7
(1) Atacul şi apărare.. 8
(2) Atacul dublu.. 15
(3) Atacul liniar.. 20
(4) Atacul grupat al unui obiectiv... 25
(5) Atacul prin descoperire... 32
(6) Şahul prin descoperire.. 36
(7) Şahul dublu... 42
(8) Lovitura dublă... 47

CAPITOLUL II - FINALURI DE PIONI.. 52
(9) Opoziția, zugzwang-ul, câmpuri critice, regula pătratului.................... 53
(10) Rege şi pion contra rege, regula celor 3 câmpuri critice..................... 60
(11) Rege şi pion contra rege şi pion……………………………………….67

CAPITOLUL III - PROCEDEE PENTRU SLĂBIREA APĂRĂRII.............. 73
(12) Eliminarea apărătorului.. 74
(13) Îndepărtarea apărătorului... 80
(14) Atragerea.. 86
(15) Interferența.. 92

CAPITOLUL IV - COMBINAȚII DE MAT.. 97
(16) Slăbiciunea ultimei linii... 98
(17) Blocarea regelui..104

CAPITOLUL V – BAZELE STRATEGIEI.. 111
(18) Valoarea calitativă a figurilor..112
(19) Cum trebuie jucată deschiderea.. 118
(20) Cum nu trebuie jucată deschiderea... 124
(21) Ce trebuie făcut în jocul de mijloc..130
(22) Cum trebuie jucate finalurile 136

CAPITOLUL VI - MĂRIREA VITEZEI ATACULUI.................................. 141
(23) Eliberarea câmpurilor.. 142
(24) Eliberarea liniilor 147
(25) Câştigul de tempo...152

CAPITOLUL VII – SLĂBICIUNEA FIGURILOR...................................... 157
(26) Legarea.. 158
(27) Lupta împotriva legării.. 165
(28) Prinderea figurilor adverse..171

CAPITOLUL VIII - ATACUL LA REGE.. 176
(29) Atacul asupra regelui rămas în centru 177
(30) Extragerea regelui... 184
(31) Distrugerea protecției regelui..190
(32) Atacul cu rocade pe flancuri diferite.. 196

CAPITOLUL IX - ALTE COMBINAȚII..201
(33) Transformarea pionilor...202
(34) Combinații de remiză... 207

CAPITOLUL X – FINALURI DE TURNURI...212
(35) Poziția lui Lucena..213
(36) Poziția lui Philidor..220

Soluțiile exercițiilor.. 226

Bibliografie... 230

Despre autor 231

SIMBOLURI UTILIZATE

+	şah	+ -	avantaj decisiv pentru alb
#	mat	- +	avantaj decisiv pentru negru
!	mutare bună	0-0	rocada mică
!!	mutare excelentă	0-0-0	rocada mare
!?	mutare interesantă	R	rege
?!	mutare dubioasă	D	damă
?	mutare greşită	T	turn
??	greşeală gravă	N	nebun
=	poziție egală; remiză	C	cal

INTRODUCERE

În urmă cu câțiva ani, când am început să lucrez cu copii care făceau primii paşi în şah, m-am confruntat cu o mare problemă. Deşi aveam o bibliotecă şahistă destul de cuprinzătoare, nu am reuşit să găsesc niciun manual veritabil de şah pentru începători în limba română. Există desigur mai multe cărți pentru începători publicate în România, dar niciuna nu corespundea aşteptărilor mele. Ce anume mă nemulțumea la cărțile de începători existene? În primul rând forma în care era structurat conținutul sau mai bine zis lipsa unei organizări eficiente a conținutului. Cărțile nu aveau forma pedagocică care să-i permită cititorului să înțeleagă foarte bine tematica abordată, ele adresându-se mai degrabă profesorilor decât elevilor.

Confruntat cu acestă problemă, am decis să-mi scriu propriul meu curs de începători, cu un conținut structurat pe lecții care să acopere cam tot ceea ce are nevoie cineva care a învățat regulile jocului de şah şi maturile elementare şi care doreşte să avanseze cu studiul şahului. Un curs pe care să-l predau elevilor la antrenamente, dar după care să poată repeta şi singuri, acasă, tematica studiată. A urmat o muncă de câțiva ani în care am strâns materiale din diverse surse, le-am structurat pe principalele teme tactice şi strategice pe care trebuie să le cunoască orice şahist, am scris şi rescris lecțiile de mai multe ori, până am ajuns la o formă care să mă mulțumească.

În forma pe care o aveți în față, această carte se doreşte a fi în primul rând un manual de şah util oricărui pasionat al şahului care studiază singur şi copiilor fără antrenor având cel mult sprijinul unui părinte mai puțin cunoscător de şah. Sper totodată ca această carte este manualul pe care îl aşteaptă toți acei iubitori pătimaşi ai şahului, care pretutindeni în țară încearcă să inițieze copii în tainele sportului minții şi să-i îndrume pe cei mai talentați dintre elevi spre şahul de performanță. Manualul le va fi util atât lor, cât şi elevilor lor, care vor avea posibilitatea să repete lecțiile singuri, după studierea lor cu profesorul.

Din punct de vedere pedagogic conținutul manualului este astfel structurat încât să permită cititorului să distingă clar fiecare subiect abordat şi să facă conexiunile între acestea. Din cele 10 capitole, 6 sunt dedicate procedeelor tactice elementare, iar câte unul finalurilor de pioni, finalurilor de turnuri, bazelor strategiei şi atacului la rege, acesta din urmă fiind un subiect care combină cunoştințele tactice cu cele strategice. Ponderea tacticii, strategiei şi finalurilor în carte este conformă cu ceea ce trebuie să învețe un şahist începător. Nu veți găsi în această carte mai nimic despre teoria deschiderilor, tocmai pentru că am considerat ca un astfel de subiect nu este adecvat pentru începători. Un şahist începător nu trebuie să memoreze diverse variante de deschidere, ci să înțeleagă foarte bine care sunt principiile de joc în deschidere, ce trebuie făcut şi ce nu trebuie făcut în deschidere. Consider că lecțiile despre jocul în deschidere şi partidele scurte comentate în cadrul

lecțiilor sunt suficiente pentru înțelegerea deschiderii de către un şahist aflat la poalele urcuşului spre performanță

Formatul fiecărei lecții în parte a fost astfel realizat încât la sfârşitul studierii unei lecții elevul să-şi insuşească foarte bine conținutul prezentat. Practic cititorului i se prezintă subiectul lecției în 5-6 moduri. Fiecare lecție începe cu o caricatură corespunzătoare subiectului lecției, în care este descris într-un mod artistic procedeul studiat. Urmează apoi prezentarea introductivă a procedeului şi câteva exemple ilustrative, explicate detaliat pentru o cât mai bună întelegere. La lecțiile despre procedee tactice am inserat şi câteva partide scurte în care apare motivul tactic studiat, prilej pentru cititor de a se familiariza şi cu unele curse tipice în deschidere. La finalul lecției cititorului îi este din nou adus în față subiectul lecției printr-un scurt sumar şi o diagramă bloc care redă grafic subiectul studiat. Lecția se încheie cu 6 exerciții prin rezolvarea cărora cititorul are posibilitatea de a se verifica dacă a înteles subiectul studiat.

Nivelul exemplelor şi exercițiilor de la fiecare lecție este accesibil unui şahist începător. Este posibil ca anumite exemple sau exerciții să vi se pară mai complicate la început, dar acest lucru este normal. Printr-o muncă perseverentă, incluzând aici şi repetarea studierii unor subiecte care vi s-au părut mai dificile, veți depăşi orice obstacol.

Pentru cei care studiază singuri acest manual, le recomand să studieze lecțiile în ordine deoarece aceasta nu a fost aleasă întâmplător. Pentru profesorii şi antrenorii experimentați care au deja o programă de studiu cu care s-au obişnuit de-a lungul timpului, cred că acest manual le poate fi folositor măcar printr-o bună parte din lecțiile sale. Pentru orice alte nelămuriri legate de modul de studiere a manualului, autorul vă stă la dispoziție la adresa de email all_romanians@yahoo.com sau la turneele de şah la care participă ca jucător sau antrenor. Nu ezitați să mă contactați şi să-mi trimiteți sugestiile şi criticile dumneavoastră.

În încheiere vă rog să-mi permiteți să profit de ocazie pentru a mulțumi tututor celor care de-a lungul anilor au fost alături de mine în activitatea şahistă: părinților mei Maria şi Nicolae Ceteraş, care m-au sprijinit încă de la primii paşi făcuți în şah, primului meu antrenor Mihail Breaz, care m-a învățat tainele jocului regilor, antrenorilor Daniel Savin, Valentin Stoica şi Romeo Milu, care m-au îndrumat la loturile naționale de juniori, colegilor mei de club, elevilor mei pentru modul excelent în care am colaborat şi ne-am ajutat reciproc să ne perfecționăm, părinților elevilor mei, care mi-au oferit numeroase sfaturi bune, Primăriei Municipiului Alba Iulia, care a sprijinit permanent mişcarea şahistă albaiuliană, tuturor celorlalți amici şi colaboratori ai mei fără de care nu aş fi putut realiza nimic în şah.

Autorul

DESPRE AUTOR

În vârstă de 34 de ani, Marius Ceteraş este fost campion naţional de juniori (în 1992 şi 1993), participant la mai multe campionate mondiale şi europene de juniori şi campion balcanic cu echipa României de juniori în 1993. A obţinut titlul de maestru FIDE în anul 1992, iar începând cu anul 1996 a pregătit copii, juniori şi seniori la cluburile din Alba Iulia, Turda şi Matosinhos (Portugalia), precum şi elevi din Canada, S.U.A. şi Cehia prin internet.

Dintre elevii pregătiţi de Marius Ceteraş, Olimpiu Urcan, Dan Olariu şi Mircea Mateică au obţinut titlul de maestru al sportului, Tudor Sfârlog a obţinut titlul de campion naţional de juniori în 2005 şi medalia de argint în 2006, iar Alexandru Florea a obţinut medalia de bronz la Campionatele Naţionale de copii sub 10 ani ale Canadei în 2006.

Având în prezent ca activitate de bază proiectarea de reţele electrice, Marius Ceteraş antrenează în timpul liber cei mai buni juniori ai Clubului Municipal de Şah din Alba Iulia şi câţiva elevi din străinătate prin internet.

Colaborator al revistelor "Gambit" şi "Şah", autorul a publicat numeroase partide comentate şi articole în "Correspondence Chess News", "ICCF Amici", "Sahovsky Informator", "New in Chess Yearbook", "Paralela 64", precum şi pe site-urile www.romanianchess.org, www.chesscafe.com şi www.harrypotter.as.ro . O parte din aceste articolele pot fi citite online pe pagina web a autorului www.romanianchess.org/ceteras

Implicat în mai multe acţiuni de promovare a şahului juvenil românesc, Marius Ceteraş este şi coautor al actualelor regulamente de desfăşurare a campionatelor naţionale de juniori.

Pentru a intra în contact cu autorul puteţi să scrieţi la adresa poştală **Marius Ceteraş, str.Dobrogei nr.2A, 510142 Alba Iulia** sau la adresa de email **all_romanians@yahoo.com**

EDITURA MEDIAMIRA
C.P. 117, O.P. 1, CLUJ
Str. Horea nr.47-49/1
400275 Cluj-Napoca

Lecții de şah pentru începători este un manual de şah care se adresează tuturor celor care au învățat regulile jocului de şah şi doresc să pătrundă mai adânc în tainele sportului minții, profesorilor şi antrenorilor care predau şahul unor grupe de copii şi juniori, dar şi părinților mai puțin cunoscători ai subtilităților jocului, care doresc să-şi sprijine copiii în studierea şahului.

Conținutul este structurat sub formă de lecții de tactică, strategie şi finaluri, într-o pondere adecvată necesităților unui şahist începător. Pentru o mai bună întelegere a subiectului lecțiilor, acesta este prezentat cititorului în 5-6 moduri, prin exemple, partide model, exerciții şi sub formă de rezumat, dar şi grafic prin intermediul unor caricaturi şi diagrame bloc care descriu fiecare procedeu studiat.

În total manualul conține:

- 36 de lecții grupate în 10 capitole
- 215 exemple ilustrative
- 105 partide scurte
- 227 de exerciții
- 36 de caricaturi
- 36 de diagrame bloc

După studierea acestui manual şi rezolvarea exercițiilor, cititorul poate fi sigur că stăpâneşte cunoştințele fundamentale ale jocului de şah şi poate participa cu succes în competițiile naționale şahiste de juniori sau în cele de seniori de un nivel mediu.

Marius Ceteraş este fost campion național de juniori, deține titlul de maestru FIDE, iar în prezent este antrenor de copii şi juniori şi colaborator al mai multor publicații şahiste din țară şi străinătate. Manualul a fost realizat pe baza experienței dobândite de autor în 10 ani de lucru cu copii şi juniori la Clubul Municipal de Şah Alba Iulia, Clubul Sportiv Potaissa Turda şi Grupo Desportivo Dias Ferreira Matosinhos (Portugalia).

ISBN 979-973-713-141-6